

Záver hlavnej časti publikácie tvorí tzv. „Čítanka textů“, v ktorej nachádzame deväť textov Heinricha Schenkeru v českom preklade a text Martina Eybla (nar. 1960) o Schenkerových pokynoch pre interpretov. Schenkerove texty nám sprostredkujú jeho názory na hudbu, tvorbu a život skladateľov Johanna Brahmsa, Bedřicha Smetanu či Eugena d'Albert. Nájde tu aj dobové recenzie viedenských uvedení Mozartovej opery *Don Giovanni* a Čajkovského *Eugena Onegina*. Mimoriadne praktický a prínosný je aj slovníček pojmov, ktorý prináša vysvetľujúci preklad Schenkerových termínov. Opiera sa o najpoužívanejšie výrazy, ktoré sa vyskytujú v prácach *Harmonielehre* (1906), *Kontrapunkt* (1910, 1922), *Der Tonwille* (1921 – 1924), *Das Meisterwerk in der Musik* (1925 – 1931) a *Der freie Satz* (1935). Slovník ponúka nemecký originál a preklad termínov v češtine, angličtine a poľštine a zároveň ich v krátkosti vysvetľuje. Pochopenie terminologickej základne Schenkerovej teórie je nevyhnuté na dokonalé pochopenie problematiky tohto spôsobu analýzy.

Samostatnú časť reprezentuje bibliografia Heinricha Schenkeru, ktorá ponúka komplexný pohľad na jeho rozsiahle dielo – samostatné tituly, edície a príspevky v časopisoch. Aj

napriek tomu, že tzv. schenkerianizmus ako istý smer a trend v súčasnej hudobnej analýze ponúka množstvo výkladov, má nepopierateľné miesto v modernej hudobnej analýze a dokáže komplementárne fungovať spoločne s inými typmi analýzy. Myslím si, že základné premisy Schenkerovej hudobnej analýzy možno úspešne aplikovať na veľké množstvo skladieb, a to nielen klasických, ale aj súčasných. Netreba však zabúdať na prvotný a základný účel hudobnej analýzy, ktorá má slúžiť na vysvetlenie podstaty hudobného diela, objasniť kompozičný proces a zámery skladateľa a napomôcť tak jeho verbalizáciu, a napokon aj interpretáciu.

Publikácia Lubomíra Spurného *Heinrich Schenker (1868 – 1935): Kapitoly z hudební teorie a analýzy* si nájde svoje miesto nielen v rukách hudobného analytika a muzikológa, ale aj interpreta. V súčasnej česko-slovenskej muzikológii ju môžeme považovať za jediné svojho druhu, a teda mimoriadne prínosnú. Poznanie nových pohľadov na hudobnú analýzu môže priniesť nové svetlo a súvislosti do práce mnohých, ktorí svoje životy zasvätili hudobnému umeniu, pochopeniu jeho štruktúry a verbalizácii jeho podstaty.

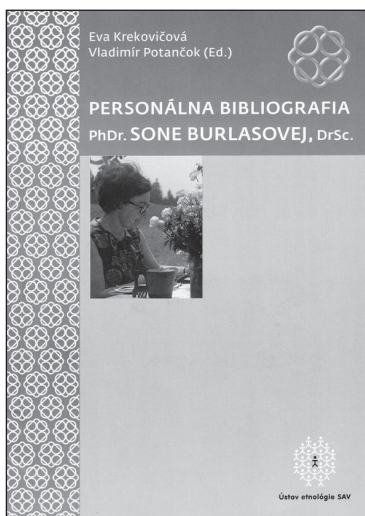
Juraj Beráts

Krekovičová, Eva – Potančok, Vladimír (Ed.): Personálna bibliografia PhDr. Sone Burlasovej, DrSc.

Bratislava : Eterna Press; Ústav etnológie SAV, 2013, 56 s. SBN 978-80-969259-7-1.

Soňa Burlasová (nar. v roku 1927 v Horných Otrokovciach), patrí nepochybne medzi mimoriadne osobnosti svojho odboru. Osobitým spôsobom vo svojej vedeckej činnosti prepája etnologické a etnomuzikologické poznatky do zjednoteného celku, zameriava sa na výskum ľudovej piesne vo folkloristickom kontexte – hudobnom aj slovesnom. Svoje poznatky nielen publikovala, ale aj pedagogicky prezentovala v sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch na Katedre etnografie a folkloristiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Počas svojej vedeckej činnosti založila S. Burlasová rukopisný piesňový archív v Národopisnom ústave SAV (v súčasnosti Ústav etnológie SAV), ktorý okrem jej terénnych výskumov obsahuje aj materiály z výskumov jej spolupracovníkov, ako aj od iných zberateľov. Medzi dôležité aspekty jej odbornej činnosti patrí zameranie sa na oblasť výskumu regionálnych hudobných štýlov, teoreticko-metodologický prístup k štúdiu ľudovej piesne, a hlavne veľký prínos vo výskume piesňových žánrov, najmä balád. Zásadnou mierou sa podieľa vo svojej vedeckej tvorbe aj na

komparatívnom a slavistickom štúdiu. V neposlednom rade je jej originálnym prínosom výskum dobovej novovznikajúcej piesňovej tvorby (partizánske, povstalecké a robotnícko-družstevné piesne).

Štruktúra personálnej bibliografie na úvod zahŕňa stručný životopis Sone Burlasovej. Autorka úvodu Eva Krekovičová na viacerých miestach cituje jej názory a životné skúsenosti. Poukazuje hlavne na začiatky jej odbornej práce a na impulzy, ktoré ju postupne viedli k odbornej a vedeckej činnosti v oblasti slovenskej ľudovej piesne – pripomína osobnosť Jozefa Kresánka, ktorý ju zaujal svojím viacvrstvovým vnímaním slovenskej ľudovej piesne: z hľadiska textu, melódie i funkcie (kontextu). Takisto spolupráca s Františkom Poloczekom pri vydávaní zbierky *Slovenských ľudových piesní III* (1956) ju neskoršie podnietila k vlastnej vedeckej činnosti, čo sa prejavilo na hlbkovom regionálnom a lokálnom štúdiu slovenských ľudových piesní (Horehronie, Hont, Spiš).

Burlasovej štúdie a odborné práce sú prehľadne rozčlenené do viacerých oddielov (spolu 11), vnútorne usporiadaných v chronologickom slede, čo je nepochybne praktické pri hľadaní súvislostí medzi jednotlivými prácami. Do prvých dvoch oddielov editori chronologicky zaradili Burlasovej príspevky z oblasti tzv. historiografie, teda reflexie aktuálneho

hudobného a vedeckého života (45 rôznych menších štúdií a článkov); a teoreticko-metodologické state (napr. *Kontinuita folklórnej tradície*, 1986). K prácam oceňovaným v zahraničí patria aj štúdie o archaických nestrofických útvaroch v ľudovej piesni (*Nestrofické útvary v slovenskom ľudovom speve*, 1977).

K problematike štúdia piesňových žánrov a regionálnych hudobných štýlov zhromaždili editori spolu 34 odkazov nielen na kolektívne diela, ale v prevažnej miere na samostatné monografie a štúdie S. Burlasovej. Z piesňových žánrov dominuje zameranie na výskum balady nielen v regionálnom, ale aj v interetnickom kontexte, najmä v dielach *Ľudové balady na Horehroní* (1969); *V šírom poli rokyta*, zv. I, II (1982, 1984).

Kľúčovú publikáciu S. Burlasovej predstavuje viacväzbový *Katalóg slovenských naratívnych piesní*, zv. I. – III. (1998), ktorý je výsledkom celoživotného komparatívneho výskumu ľudových balád a naratívnych piesní. Pri tejto publikácii je uvedený azda najrozsiahlejší index recenzií a citácií ako v slovenských, tak aj zahraničných časopisoch a publikáciách.

Charakteristickým znakom Burlasovej vedeckej práce je úsilie o čo najkomplexnejší prístup k danému problému a jeho ponímanie v širokom etnomuzikologickom, etnologickom a historickom kontexte, navyše často v komparatívnych súvislostiach. Konkrétnym príkladom tohto porovnávacieho vedeckého postupu je monografia *Vojenské a regrútske piesne* (1991). Podobným spôsobom boli spracované aj plače (napr. štúdia *Slovenské pohrebné nariekania*, 2009) a obradové piesne (napr. stať *Svadobné piesne z Dačovho Lomu a ich súvis s obradom*, 1977). Špecifickú tematiku tvoria štúdie zamerané na zbojnícke piesne a piesne so sociálnou tematikou (napr. *Slovenské zbojnícke piesne a ich medzislovenské fliácie*, 1988; *Sociálna tematika v ľudovej piesni a jej vývin*, 1978).

Burlasová vnímala slovenskú ľudovú pieseň nielen ako súčasť tradičnej ľudovej kultúry, ale postupne sa prepracovávala aj k dobovým aktuálnym a „netradičným“ spevným prejavom: k piesňam s tematikou socialistickej kolektivizácie a k partizánskym piesňam

počas druhej svetovej vojny a po nej. Výsledkom odborných bádání v oblasti tzv. novovzniknutých piesní je napríklad monografia *Ej, prišli sme, prišli sme na pole družstevné* (1980).

Široký záber a prehľad v dobovej etnologickej a etnomuzikologickej literatúre, ako aj vlastné výskumy sa odrazili aj v tvorbe štúdií z oblasti porovnávacieho interetnického (interkultúrneho) výskumu ľudových piesní. V tejto oblasti sa Burlasová zameriava aj na etnické menšiny na území Slovenska (Chorvátsky Grob) a na Slovákov v zahraničí (Rumunsko – hlavne oblasť Banátu, a Bulharsko). S týmto úzko súvisia aj viaceré slavistické štúdie.

Špecifikum publikačnej činnosti Sone Burlasovej tvoria vybrané encyklopedické heslá (spolu 42 hesiel) v troch odborných publikáciách: *Vlastivedný slovník obcí na Slovensku I* (1977), *Encyklopédia ľudovej kultúry Slovenska 1 – 2* (1995). Vytvárala ich buď samostatne, alebo spoluautorsky. Systematický

záujem o komparatistiku sa odzrkadľuje aj v tvorbe recenzií na etnologické a etnomuzikologické práce, naše i zahraničné. Personálna bibliografia spolu odkazuje na 269 rôznych štúdií, monografií a recenzií autorky. Samostatnú kategóriu tvoria príspevky o S. Burlasovej, ktorú uvádzajú editori v záverečnom oddiele, spolu ju tvorí 13 odkazov od viacerých autorov (E. Krekovičová, M. Leščák, M. Kubová).

Personálne bibliografie sú žiadanou a prínosnou publikáciou nielen pre študentov etnológie a etnomuzikológie, ale aj pre širšiu odbornú verejnosť. Personálna bibliografia prác Sone Burlasovej v kompletnom, prehľadnom a chronologickom zozname zaznamenáva nielen všetky uverejnené publikácie tejto autorky, ale aj ohlasy a citácie na jej tvorbu v odbornej komunite – najmä folkloristov a etnomuzikológov, ale aj etnológov a literárnych vedcov.

Miriám Timková